

Jubileusz 45-lecia działalności dydaktycznej i naukowej prof. dr. hab. Stanisława Sochy

„Przeszłość jest to dziś, tylko cokolwiek dalej”

Cyprian Kamil Norwid

Dnia 27 września 2023 roku, w ramach spotkań Siedleckiego Koła Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, odbyło się seminarium, podczas którego prof. dr. hab. Stanisław Socha obchodził Jubileusz 45-lecia działalności naukowej i dydaktycznej.

Dyrektor Instytutu dr hab. Dorota Banaszewska, prof. uczelni dokonała uroczystego otwarcia seminarium i powitała licznie zgromadzonych gości, Dziekana Wydziału Agrobioinżynierii i Nauk o Zwierzętach, dr. hab. Jacka Sosnowskiego, prof. uczelni, Dyrektorów zaprzyjaźnionych Instytutów, dawne Władze Wydziału, członków Siedleckiego Koła PTZ oraz wszystkich przybyłych gości. Następnie prof. dr. hab. Piotr Guliński wygłosił wykład okolicznościowy na temat: „45 lat w służbie młodzieży akademickiej Profesora Stanisława Sochy”.

Po wykładzie wybrzmiały liczne gratulacje i życzenia, skierowane do Pana Profesora Stanisława Sochy. Głos zabrała Dyrektor Instytutu Zootechniki i Rybactwa – dr hab. Dorota Banaszewska, prof. uczelni, która w imieniu wszystkich pracowników Instytutu podziękowała Jubilatu za lata wspólnej pracy z młodzieżą akademicką i na rzecz nauki oraz siedleckiej uczelni. Następnie dr hab. Alina Janocha, prof. uczelni wraz z dr. hab. Romanem Niedziółką, prof. uczelni w imieniu wszystkich członków Koła PTZ w Siedlcach, złożyli na ręce dostojnego Jubilata kwiaty oraz pamiątkowy grawer. Gratulacje złożyli także: Dziekan Wydziału Agrobioinżynierii i Nauk o Zwierzętach, dr hab. Jacek Sosnowski, prof. uczelni, dyrektorzy i przedstawiciele zaprzyjaźnionych instytutów, prof. dr hab. Janina Skrzyczyńska – emerytowana Dziekan Wydziału, prof. dr hab. Barbara Biesiada-Drzazga oraz mgr inż. Maciej Osiński – absolwent kierunku Zootechnika i dyplomant Pana Profesora Stanisława Sochy.

Laudacja wygłoszona na uroczystym posiedzeniu Koła Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w dniu 27 września 2023 roku w Uniwersytecie w Siedlcach

*Szanowni Państwo,
Koleżanki i Koledzy,*

Inspirowani obyczajem i tradycją akademicką, chcemy dzisiaj, w tej formie uroczystego posiedzenia Koła Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego działającego przy naszym Uniwersytecie, odnotować i celebrować doniosłe i dostojne wydarzenie, jakie stanowi Jubileusz 45-lecia

Fot. 1. Prof. dr hab. Stanisław Socha

działalności dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej, znakomitego pracownika Naszego Wydziału – Pana profesora doktora habilitowanego Stanisława Sochy, długoletniego kierownika Katedry Metod Hodowlanych i Hodowli Zwierząt Futerkowych, byłego prodziekana Naszego Wydziału, byłego zastępcy dyrektora Instytutu Biotechnologii i Hodowli Zwierząt.

Pragnę na wstępie podziękować władzom Instytutu oraz Zarządowi Koła, za powierzenie mojej osobie tego jakże zaszczytnego zadania, jakim jest to „Jubileuszowe” przypomnienie sylwetki Pana Profesora i jego zawodowych osiągnięć.

*Dostojni Panowie Dziekani,
Szanowni Państwo Dyrektorzy,
Dostojny Panie Profesorze Jubilacie,
Wielce Szanowni Państwo,*

Prof. dr. hab. Stanisław Socha jest bardzo cenionym i uznanym autorytetem naukowym w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie zootechnika. Urodził się w 1952 roku w Zamchu, w powiecie biłgorajskim, miejscowości położonej na południowych rubieżach województwa lubelskiego. Pan profesor jest absolwentem Państwowego Technikum Rolniczego w Różańcu (obecnie Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Wincentego Witosy). Szkołę tę ukończył w 1973 roku z wyróżnieniem.

Dalsze życiowe losy, związały pana profesora, początkowo z Lublinem, będącym już wówczas znanym w kraju ośrodkiem życia akademickiego a później z Nitrą na Słowacji. Stanisław Socha rozpoczął studia wyższe w Akademii Rolniczej w Lublinie na Wydziale Zootechnicznym w 1973 roku. Po zaliczeniu I roku studiów jako wyróżniający się student, został skierowany na studia w Wyższej Szkole Rolniczej w Nitrze w ówczesnej Czechosłowacji, (obecnie Słowacji), które kontynuował na kierunku zootechnika na Wydziale Rolniczym tej uczelni.

W czasie studiów uzyskał Srebrną Odznakę im. Mikołaja Kopernika „Primus Inter Pares”. W 1978 roku ukończył studia w Wyższej Szkole Rolniczej w Nitrze z wyróżnieniem i uzyskał tytuł zawodowy magistra inżyniera zoo-

techniki. We wspomnieniach, studia w ówczesnej Czechosłowacji profesor ocenia jako coś niezwykłego, cyt.: „Uczelnia w Nitrze jak na owe czasy była bardzo nowoczesna, pomimo złożonej sytuacji politycznej. Na Uczelni studiowało wielu studentów z zagranicy tj. Ameryki Południowej, z Afryki i z krajów arabskich. Oczywiście byliśmy my – Polacy i studenci z ówczesnej NRD”.

Ścieżki życia „skierowały” profesora, jako młodego absolwenta studiów wyższych, do nowo tworzonej jednostki naukowej w Wyższej Szkole Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach. 1 października 1978 r. podjął pracę na stanowisku nauczyciela akademickiego w Zakładzie Genetyki Instytutu Biologii Stosowanej, funkcjonującej w strukturze organizacyjnej ówczesnego Wydziału Rolniczego Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach.

Od tego czasu, przez następne 45 lat swojego życia zawodowego, profesor Stanisław Socha związał się z Naszą Uczelnią i Siedlcami jako miejscem zamieszkania. Z siedleckim ośrodkiem naukowo-dydaktycznym związane były również dalsze etapy kariery naukowej profesora.

W 1986 roku przed Radą Wydziału Zootechnicznego Akademii Rolniczej w Lublinie obronił rozprawę doktorską pt.: „Skuteczność dwustronnej selekcji na masę ciała u *Drosophila melanogaster* oraz reakcje skorelowane innych cech”, której promotorem był prof. dr hab. Janusz Maciejowski. W 1996 roku na podstawie kolokwium habilitacyjnego, dorobku naukowego, dydaktycznego oraz organizacyjnego i rozprawy pt. „Ocena skuteczności pracy hodowlanej na fermie lisów polarnych niebieskich *Alopex lagopus* L.”, Rada Wydziału Zootechnicznego Akademii Rolniczej w Lublinie nadała mu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie zootechniki z wyróżnieniem. W 2003 roku Stanisław Socha uzyskał tytuł naukowy profesora, a następnie w latach 2007-2018 zajmował stanowisko profesora zwyczajnego na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Po zmianach ustawowych aktualnie zajmuje stanowisko profesora na Wydziale Agrobionżynierii i Nauk o Zwierzętach.

Działalność zawodowa profesora Stanisława Sochy od początku zatrudnienia tj. od roku 1978 obejmowała dwa zasadnicze etapy. Pierwszy to okres obejmujący lata 1978-1992, w których był pracownikiem Zakładu Genetyki – Instytutu Biologii. Drugi to okres od 1992 roku do chwili obecnej, w którym to kontynuował pracę naukowo-badawczą i dydaktyczną w Instytucie Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej, który aktualnie po zmianach organizacyjnych nosi nazwę Instytutu Zootechniki i Rybactwa.

Profesor Stanisław Socha ma bogaty dorobek publikacyjny. Jako najważniejsze swoje kierunki badawcze profesor definiuje prace z zakresu oceny skuteczności i efektywności różnych metod selekcji, oceny zmienności fenotypowej i genetycznej cech w populacjach zwierząt oraz szacowanie parametrów genetycznych w populacjach muszki owocowej (*Drosophila melanogaster*), lisów polarnych i pospolitych (*Alopex lagopus* i *Vulpes vulpes*), norek (*Mustela vison*), królików (*Oryctolagus cuniculus* L.), szynszyli (*Chinchilla velligera*), koni i pszczoł.

Na podkreślenie zasługują prace nad obiektywizacją oceny pokroju wybranych gatunków zwierząt futerkowych tj. lisów, norek, królików i szynszyli. Duże zastosowanie znalazły wyniki badań nad dziedziczeniem barwy okrywy włosowej u lisów polarnych (wykonane wspólnie z prof. dr. hab. J. Maciejowskim i prof. dr hab. G. Jeżewską).

Profesor za szczególnie istotne w swoim dorobku naukowym uznaje prace genetyczne nad szynszylą i porównanie różnych jej odmian barwnych. Profesor jest współautorem programu hodowli zachowawczej odmiany szynszyli beżowej polskiej.

Dorobek naukowy profesora Sochy obejmuje ponad 260 publikacji, w tym 130 – to oryginalne prace naukowe, 115 – doniesienia konferencyjne krajowe i międzynarodowe, 10 – prace popularnonaukowe i 17 – podręczniki i monografie.

W uznaniu osiągnięć zawodowych na rzecz środowiska naukowego zootechników w Polsce profesor Stanisław Socha był wielokrotnie wybierany do różnego typu Instytucji. Był członkiem Rady Programowej i Naukowej Electronic Journal of Polish Agricultural Universities (pierwsze czasopismo elektroniczne w Polsce) oraz Acta Scientiarum Polonorum, członkiem Rady Programowej czasopisma Zwierzęta Futerkowe i członkiem Rady Programowej czasopisma Kwartalnik dla Hodowców Szynszyli.

Profesor Socha jest od ponad 40 lat członkiem Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, w którym pełnił szereg funkcji, m.in. był członkiem Zarządu Sekcji Hodowli i Produkcji Zwierząt Futerkowych i zastępcą Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej, aktualnie jest członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. Profesor jest również Honorowym Członkiem Związku Hodowców Szynszyli w Polsce.

W okresie pracy zawodowej profesor pełnił szereg funkcji także na macierzystej Uczelni. Był zastępcą dyrektora Instytutu Bionżynierii i Hodowli Zwierząt w latach 2001-2005, prodziekanem Wydziału Rolniczego (następnie Wydziału Przyrodniczego) Akademii Podlaskiej (obecnie Uniwersytet w Siedlcach) – 2005-2012, kierownikiem Katedry Metod Hodowlanych i Hodowli Drobiu (wcześniej Małych Przeżuwaczy) – 2007 do 2020 r. Był m.in. członkiem Rady Bibliotecznej UPH w Siedlcach, członkiem Komitetu Wydawniczego, przewodniczącym Uczelnianej Komisji ds. Socjalnych oraz Członkiem Senackiej Komisji ds. Tytułu Honoris Causa.

Wyróżniającym elementem w całokształcie działalności prof. dr. hab. Stanisława Sochy jest wkład w rozwój kadry naukowej. Pan profesor wypromował 4 doktorów, a obecnie pod Jego kierunkiem wykonywanych jest kolejnych 5 prac doktorskich. Był promotorem 197 prac magisterskich i inżynierskich, w tym 20 wyróżnionych w Ogólnopolskim Konkursie na Najlepszą Pracę Magisterską organizowanym przez Polskie Towarzystwo Zootechniczne im. Michała Oczapowskiego.

Pan Profesor Stanisław Socha jest w krajowym środowisku naukowym związanym z metodami hodowli i hodowlą zwierząt futerkowych – osobą znaną i cenioną. Świadczy o tym m.in. liczba recenzji powierzonych Mu do wykonania

Fot. 2. Uczestnicy Jubileuszu 45-lecia działalności naukowej i dydaktycznej prof. dr. hab. Stanisława Sochy

przez gremia naukowe niemal wszystkich krajowych ośrodków akademickich posiadających uprawnienia do nadawania stopni w dyscyplinie zootechnika. Profesor wykonał łącznie 40 ocen związanych z awansami naukowymi krajowej kadry naukowo-dydaktycznej, w tym: 20 to recenzje prac doktorskich, 11 – oceny dorobku w postępowaniach na stopień naukowy doktora habilitowanego, 9 – oceny dorobku w postępowaniach na tytuł naukowy profesora.

Pełnił ponadto funkcje superrecenzenta w Centralnej Komisji, był 2-krotnie członkiem Komisji na tytuł profesora na Uniwersytecie Medycyny Weterynaryjnej w Koszycach i Słowackim Uniwersytecie Rolniczym oraz 2-krotnie – członkiem Komisji Habilitacyjnej na Słowackim Uniwersytecie Rolniczym. Był recenzentem na tytuł profesora honorowego Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, brał udział w pracach 11 komisji na tytuł profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Wielokrotnie był recenzentem opracowań monograficznych (13), grantów (w tym zagranicznych) i prac oryginalnych (lista A i B).

Profesor Stanisław Socha za działalność zawodową wyróżniony został m.in.: Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi; Medalem Komisji Edukacji Narodowej; Medalem Złotym za Długoletnią Służbę; Medalem – Zasłużony dla Rolnictwa; Medalem – Zasłużony dla Siedleckiej Uczelni; Honorową Odznaką Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. M. Oczapowskiego; Nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego; Medalem 60 lat Hodowli Szynszyli w Polsce oraz wielokrotnie Nagrodami J.M. Rektora Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach.

Jubileusz 45-lecia, który w symboliczny sposób dopełnia „Życie i aktywność zawodową” Profesora Stanisława Sochy, jest niezwykłą okazją do wspomnień i refleksji o Panu Profesorze, z którym na ścieżkach życia dane było nam się spotykać i współpracować. Dziś jest dobry czas, jak myślę, by powiedzieć to mocno publicznie i podziękować Panu Profesorowi za to, że był i jest wzorem człowieka i nauczyciela akademickiego.

Pan Profesor należy do osób „twardo” stąpających po ziemi, rozumie możliwości i ograniczenia realizacji różnego typu spraw. Nie należy również do osób, które każdego dnia ogłaszają „przełomowe” odkrycia badawcze i rewolucyjne koncepcje w dydaktyce. Pomimo swoich ogromnych osiągnięć zawodowych Profesor był i pozostaje osobą bardzo skromną.

Pragniemy, w tej formule uroczystego posiedzenia siedleckiego koła PTZ, przekazać Panu Profesorowi serdeczne gratulacje oraz wyrazy najwyższego szacunku z okazji tego pięknego Jubileuszu 45-lecia działalności zawodowej.

Życzymy wszelkiej pomyślności w życiu osobistym, dobrego zdrowia i długich lat życia.

Plurimos Annos Panie Profesorze!

Piotr Guliński, Elżbieta Bombik

Wspomnienie o Profesorze Andrzeju Filistowiczu (1947-2023)

Andrzej Ryszard Filistowicz urodził się 26 kwietnia 1947 r. w Parszowicach k. Ścinawy na Dolnym Śląsku, jako czwarte z pięciorga dzieci Jadwigi i Jana, repatriantów z Wileńszczyzny. Szkołę podstawową ukończył w Ścinawie, a następnie uczył się w Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika w Wołowie. W latach 1965-1970 studiował na Wydziale Zootechnicznym ówczesnej Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu.

Bezpośrednio po studiach został zatrudniony w Katedrze Genetyki i Ogólnej Hodowli, gdzie zdobywał kolejne stanowiska i stopnie naukowe: 1971 asystenta, 1973 starszego asystenta, 1976 adiunkta, 1989 docenta, 1990

profesora nadzwyczajnego i 1997 profesora zwyczajnego.

Stopień doktora nauk rolniczych uzyskał w 1976 r. na podstawie dysertacji „Analiza genetyczna buhajów rasy nizinnej czerwono-białej użytkowanych na Dolnym Śląsku”, a stopień doktora habilitowanego w 1987 r. na podstawie rozprawy „Przewidywanie wartości hodowlanej krów na

podstawie ocen wartości hodowlanej rodziców”. Tytuł naukowy profesora otrzymał w 1992 r.